Retro

I 1976, under andre del av Bob Dylans legendariske turné «Rolling Thunder Revue», var han mer punkete, hardere og mer sorgfull enn tidligere.

På den mørke siden av gata

Johnny Borgan

«Hvordan kan en sang unngå å være selvbiografisk?», svarte Bob Dylan en gang – for alle sangene kommer jo fra ham. Ved en annen anledning har han påpekt det motsatte: «Sangen trenger ikke å være om min kone selv om den heter 'Sara'».

Etter albumet «Time Out of Mind» i 1997 spurte en journalist Dylan om han synger om sin egen dødelighet i sangen «Not Dark Yet». Han responderte med å si at den handler om vår alles dødelighet. Å trekke absolutte rette streker mellom biografi og poesi er noe man i alminnelighet bør være forsiktig med. Koblingene kan synes opplagte, mens virkeligheten er langt mer kompleks enn man ønsker å tro.

Da Dylan i 1976 la ut på andre etappe av sin famøse «Rolling Thunder Revue», er det likevel vanskelig å ikke sette turneen i kontekst av livet hans. Det er også dette den nye, enorme liveboksen «The Rolling Thunder Revue: The 1976 Live Recordings» delvis handler om: Dylan på vei mot samlivsbrudd.

Blod på spora

Etter en motorsykkelulykke i juli 1966 gikk det over syv år før Bob Dylan turnerte igjen. «Jeg ga opp kunsten for familien», har Dylan uttalt, med en viss rett, i og med at familieforøkelsen eskalerte og de ble velsignet med barn i både 1966, 1967, 1968 og 1969, i tillegg til datteren fra Saras første ekteskap. Mange sanger ble skrevet, og mange album utgitt også under den lange pappapermisjonen. Kunsten var med på et litt lavere bluss, men ut på veien igjen, den gang med The Band, bar det først i januar 1974.

Det samme året skrev Dylan det flere, inkludert meg, regner som det største albumet hans, «Blood on the Tracks» (utgitt i januar 1975). Selv om det ofte har blitt karakterisert som et skilsmissealbum, bretter sangene ut et stort spekter av følelser knyttet til både kjærlighetens vesen og uvesen, med stor sikkerhet inspirert av flere enn én relasjon.

Dylan har også åpent fortalt om at han og Sara begynte å gli fra hverandre og sluttet å forstå hverandre i 1974, før eller mens «Blood on the Tracks» ble skrevet. Men ingen skilsmisse. For Dylans del kom skilsmissen fra Sara i 1977, da også foreldreretten ble gitt til mor. Årets live-boks berører månedene før.

Rolling Thunder, del to

Etter en kritikerrost oppstart av «Rolling Thunder Revue» i 1975, et omreisende sigøynerfølge av et sirkus, med Dylan og Joan Baez i spissen, framstår del to av turneen i 1976 som en fortsettelse, men også som en punkete tvilling av året før. Dette låter kompromissløst og langt hardere, og med en Dylan som bretter ut sjela med en sjelden intensitet i foredraget, ofte med et mer smertefullt og tidvis sorgfullt uttrykk enn tidligere, tidvis kombinert med innslag av både frustrasjon, sinne og bitterhet – noe som setter hele turneen i et spesielt lys.

Muligheten til å gjenoppleve turneen gjennom de 39 cd-ene kan være rystende i sin rå nakenhet. Smerten delvis ropes og delvis synges, karakterisert av Dylans særskilte talent for frasering, men på en måte som man ikke har hørt det før. Scarlett Rivera – kjent fra «Desire» og første del av «Rolling Thunder Revue» – er fortsatt med på fiolin, sammen med de fleste fra bandet året før. Men alt er mer rocka enn i 1975.

Under oppkjøring og øvelser, bare ni dager før turneen startet, fikk Dylan beskjed om at protestsangeren og låtskriveren Phil Ochs, en gammel venn og rival, hadde tatt livet av seg. Dette gikk sterkt inn på Dylan. Han hadde sett seg nødt til å si nei til Ochs' ønske om å bli med på «Rolling Thunder Revue» i 1975, grunnet hans psykiske tilstand og omfattende rusproblemer. Enda et moment i bakteppet fram mot den turneen vi her snakker om. Livet er hardt, og så dør du.

Utslitt blues

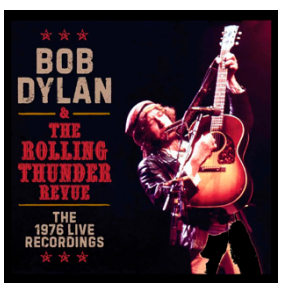
Da Dylan går på scenen i Lakeland, 18. april, alene med gitaren sin, slår han an tonen med en strålende versjon av en av sine aller største sanger, «Visions of Johanna», tidligere kun sunget én gang siden 1966. Sangens utbrodering av lengselen etter noe som har vært og gått tapt blir en dirrende prolog for det som skal komme, ytterligere forsterket med konsertdebut av «If You See Her, Say Hello», med en sterkt omskrevet tekst, fylt av både sorg og bitterhet.

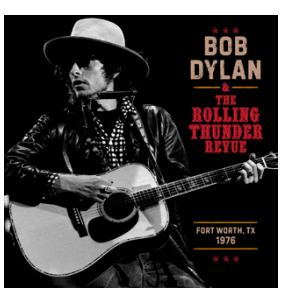
At han også inkluderer en relativt ukjent sang av Hank Williams, understreker det fortvila scenarioet ytterligere. Hank var tross alt Bobs første idol og selve kongen av sanger om ulykkelig kjærlighet. I Williams' «Weary Blues from Waitin'» synger Dylan (bare denne ene kvelden): *These blues have got me cryin' / Oh, sweet mama, please come home*.

Dessverre er ikke de første live-versjonene av «Blood on the Tracks»-klassikerne «Idiot Wind» og «Shelter from the Storm» inkludert i boksen, men de er med i opptak fra konserten Dylan holdt to dager senere. Ellers er det interessant at kun to av låtene fra «Blood on the Tracks» ble spilt på veien

Bob Dylan

- Amerikansk sanger-låtskriver født 1941 i Minnesota som aldri har stått stille, og som særlig i livesammenheng har funnet nye måter å tolke sin egne låter på, senest under en konsert i Oslo Spektrum i oktober.
- Er aktuell med en massiv boks utgitt av Columbia/Legacy/Sony, «The Rolling Thunder Revue: The 1976 Live Recordings». Den inneholder 39 cd-er og 381 spor fra «Rolling Thunder»-turneen hans i 1976.
- I tillegg til boksen slippes i dag en dobbel-cd og trippel-lp med en av de beste konsertene under hele 1976-turneen, fra Fort Worth i Texas 16. mai 1976.

i 1975, i motsetning til hele syv av dem på denne turneen i 1976. Tiden var moden, livet hadde nådd igjen kunsten. Eller motsatt.

Hardt regn med mye mer

Blant de 381 sporene som nå er ute, er kun ti tidligere utgitt, ni på albumet «Hard Rain», den tiende, «Seven Days», på «Bootleg Series 1–3» i 1991. Sanger fra alle Dylans 1960-tallsalbum er inkludert, men i nye arrangementer og av og til med justerte tekster. På samme måte er sanger fra 1970-tallets «Pat Garrett & Billy The Kid», «Planet Waves», «Blood on the Tracks» og «Desire» (skrevet og innspilt i 1975, men utgitt i 1976) med på konsertene, i tillegg til et fint knippe med coverversjoner eller sanger fra folk-tradisjonen, først og fremst framført i duett med Joan Baez, i en egen sekvens på hver konsert.

Dylans 1976-framførelser, både sunget solo, i duett og med band, er svært grundig dokumentert på den nye boksen, så langt de profesjonelle opptakene har rukket. Den store «utelatelsen» er avslutningskonserten i Salt Lake City, som ble gjennomført etter at alt opptaksutstyr var sendt hjem (irriterende nok, all den tid konserten sies å ha inkludert de eneste live-versjonene av både «Lily, Rosemary & The Jack of Hearts» og «Black Diamond Bay»), men her er det nok å ta av.

«Dylan bretter ut sjela med en sjelden intensitet i foredraget»

Fort Worth-konserten er for eksempel med i sin helhet, i fantastisk lyd. Den forrykende versjonen av «Isis» i høyt tempo er en åpenbaring i seg selv. «One Too Many Mornings» løftes til et eksistensielt drama med fullt band, så også den hjerteskjærende «I Threw It All Away», en virkelig fabelaktig konsert som også utgis på dobbel cd og trippel vinyl.

Dører, ikke vegger

T-Bone Burnett var med i Dylans band på turneen, og skriver om den i tekstheftet som følger boksen. Etter å ha sagt noe om punk-attityden ved turneen, avslutter Burnett på denne måten: «Dylan hadde gjort det igjen. Han er god til å gå gjennom dører som ingen andre engang har sett, dører som andre tror er vegger.»

Et mer fyldig essay er skrevet av Dylan-kjenner Mikal Gilmore. Han beskriver turneen som et homerisk drama, et poeng som man lett kan tilslutte seg, og ikke minst underbygge med den sentrale plassen sangen «Idiot Wind» har i konsertene, en over ti minutter lang og odyssé gjennom stormfulle relasjoner, tidvis vendt mot et du, men så til slutt også med en anerkjennelse av at det hele også handler om et vi som langsomt knuses. Her kan vi lytte til måten et av Dylans største verk utvikler seg gjennom 21 forskjellige live-versjoner, både i tekst og framføring. Den er verdt en studie i seg selv.

Det krever utvilsomt en viss stamina å arbeide seg gjennom Dylans svært omfattende arkivutgivelser, skattkiste etter skattkiste, men for den som graver kan det også her rapporteres om omfattende mengder gull.

musikk@klassekampen.no

ROLLING THUNDER: Bob Dylan live i Colorado 23. mai 1976.
FOTO: JERRY ARONSON